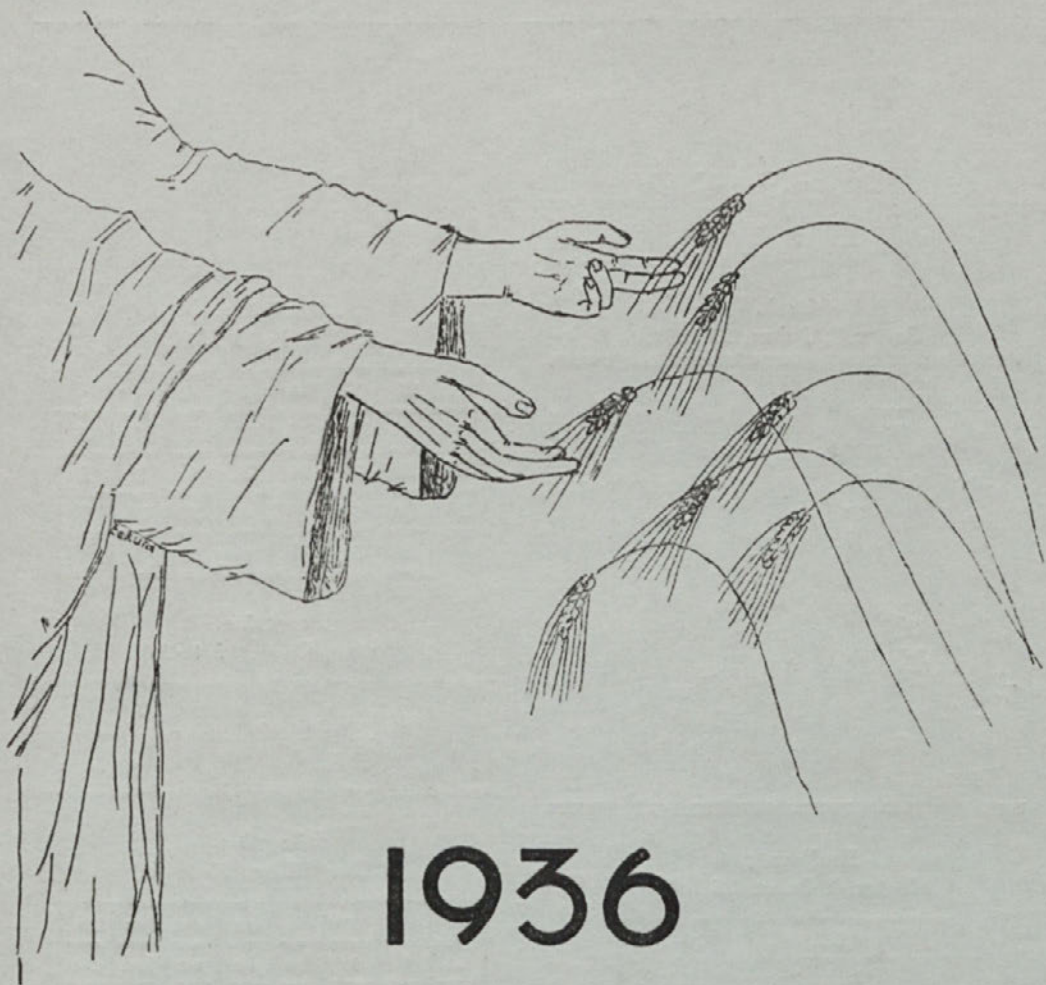

Poština plačana v gotovini.

Štev. 10.

NAŠ^V DOM

1936

LIST · SLOVENSKE · MLADINE

»Naš dom« izhaja vsakega 10. v mesecu. Rokopise in vse, kar spada v uredniški del lista, je čimprej po izitju prejšnje številke poslati na urednikov naslov: Dr. Meško Josip, Maribor, Magdalenski trg 3.

»Naš dom« se naroča pri upravi »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5, in stane pod skupnim naslovom Din 18, posamezni naročniki pa bodo plačali Din 20 letno.

Kjer želite objavo slik, fantovskih skupin, pošljite Din 40 kot odškodnino za napravo klišeja na naslov uprave.

Zaupniki in agitatorji »Našega doma«! Delo in propaganda za naše glasilo naj se neprekinjeno in nezmanjšano nadaljuje. Vedite, da vsaka stotina novih naročnikov lahko pripomore do večjega obsega »Našega doma«.

Grob.

(Castor & Polux; 25 točk.)

o t d a p d r a
n s n ĉ i o n
o o q b r a
a a r t v

Številnica.

(J. Novak; 25 točk.)

	26	33	22	7	12	1	
34	23	20	25	18	3	8	13
27	32	29	16	21	6	11	2
30	35	24	19	4	17	14	9
	28	31	36	15	10	5	

Posetnica.

(Natan, Celje; 15 točk.)

Nikolaj K. Vrečer

b = p

Beograd

Kraljeva pot.

(Castor & Polux; 25 točk.)

KO	AE	MU	ER	NE
KN	AP	TV	EŽ	ŠN
AČ	IN	EV	OK	VA
SA	ME	DI	NR	VD
EJ	MD	BM	LS	NS
LA	OO	EO	RE	ET

Črkovnica.

(R. Stegmüller; 20 točk.)

ne	de	ker	ži	bo	de	mu	si
ču	tl	si	bo	če	ne	tud	ne
sr	rsv	ka	en	sve	vo	če	ži
ob	ji	ti	šlj	v	Ne	sr	ker
et	Ne	eč	iv	eč	tu	en	ka

Nadaljevanje na 3. strani.

NAŠ DOM

Maribor, oktober 1936

Štev. 10

Bodimo na straži.

Naš katoliški svetovni nazor je imel vedno svoje sovražnike. Ni bilo dobe v zgodovini, ki bi o njej lahko rekli, da je sovražnik krščanstva miroval. Prihajal je pod različnimi imeni tudi k nam, k Slovencem. Nekdaj pred stoletji kot protestantizem, nato kot liberalizem, danes pod imenom komunizma, dasi si tega imena odkrito še ne lasti. Vsikdar je bil razdiralen, nikdar ni prihajal z ljubeznijo. Slovenski narod je bil vedno budno na straži in je znal pravočasno odvrniti poguben vpliv in namen laževangelistov. Odkrušili so morda drobec, toda stavbe slovenske katoliške kulture niso mogli porušiti.

Napadalna sila komunizma je močna. Besno sovraštvo do krščanstva in do urejene družbe je tista gonilna sila, ki daje komunizmu močan zalet. Podcenjevati jo bi bilo nemodro, ker jo bo zaustavila samo budnost katoliškega človeka. Te budnosti je treba tudi našemu kmečkemu ljudstvu in kmečki mladini. Komunizem ne namerava s svojimi idejami prekvasiti mestnega človeka, delavca in uradnika, ampak tudi kmeta. Del našega dijaštva, posebno visokošolskega, je na delu, da zanese ideje komunizma tudi v našo vas. Pri tem ne igra z odprtimi kartami. Izrablja nezadovoljstvo, ki ga je danes povsod veliko in prikazuje zlate gradove, ki so pa samo prevara, laž. Skušajo se vriniti v razne organizacije. V katoliške se ne bodo zlahka mogli, šli bodo pa nemoteno v brezbarvne organizacije in tam sejali svoje seme. Znali bodo najti pot do neorganiziranih in neopredeljenih.

Naša katoliška visokošolska mladina je lep zgled, kako je treba biti na straži. Črta med njimi in nasprotnimi dijaki, ki prisegajo na komunizem, je jasna. Katoliško dijaštvo je razkrinkalo delovanje dijakov-komunistov in je v borbi z njihovimi razdiralnimi idejami in načrti. Mi smo ponosni na naše katoliško visokošolsko dijaštvo, ker vemo, da bomo z njimi dobili tekem let prave ljudske voditelje in dobre ter borbene kulturne delavce.

Treba je pa, da stoji enako kakor oni, tudi naša kmečka mladina skupaj s katoliško delavsko mladino budno na straži. Naš svoboden kmečki fant noče biti suženj. Zato se pa vprašaj in si odgovori: v koliko sodeluješ pri naši mladi straži, ki stoji na fronti proti komunizmu!

Dr. M.

Bog komunistične vere je kolektivni človek, znamenje tega boga pa stroj. Komunizem hoče biti odrešenik sveta, zato ne trpi zraven sebe nobenega drugega odrešenika in nobenega Boga. Dr. Algermisen.

Stanovi in država.

Državljska zavest kmečke mladine.

Mlad človek, ki je vzgojen za družino, domači kraj, domačo občino in za sodelovanje v poklicnem praktičnem življenju, bo že nekako s tem pripravljen, da ljubi državo. Mladina ne bo tako ozkosrčna, da bi ljubila samo svoj domači kraj in ne tudi širše svoje domovine, države. Saj je povezana nekako s srezom, z mestom, z večjimi samoupravnimi enotami, z državo. Iz državne centrale, iz samoupravne centrale, iz sreza in mesta valovi življenje tudi v našo kmečko vas. Tako bo tudi ljubezen naše kmečke mladine šla od najožje ljubezni do domače hiše in vasi, dalje do širše pokrajine in končno do države. Prlek bo ponosen na svojo Prlekijo, Savinčan na svojo dolino, Korošec na svojo Koroško. Posebnosti te svoje pokrajine bo moral poznati, potem šele bo šel dalje do spoznavanja cele države.

Ali pa ne bo to navdušenje za pokrajinske posebnosti kvarilo državne zavesti? Nekateri mislijo, da moramo neposredno gojiti jugoslovansko državno zavest, da je gojenje pokrajinskih samobitnosti greh zoper celokupnost. Tako so mnogi mislili in tako delali v škodo mirnega in smotrnega razvoja naše notranje državne moči. Poudariti pa treba proti njim, da šele srbski, hrvaški in slovenski ljudski duh daje v naši jugoslovanski državi mrtvemu organizmu pravo življenje. Brez tega bi bila država skupek zakonov, nekaj, kar ima začrtane meje, nima pa tiste prave oživljajoče duše, ki jo ustvarjajo posebnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pokrajinskih posebnosti seveda ne smemo tako zelo pretiravati, da bi država kot celota pri tem trpela, oziroma da bi trpel tisti skupnostni duh, ki bi nas moral v celoto države vezati. To pri nas ni težko. Mi smo samo tri veje po krvi sorodnega jugoslovanskega ljudstva. Ako so mogli Švicarji stvoriti skupno državo, čeprav pripadajo trem tako različnim plemenom, francoskemu, nemškemu in italijanskemu, in se zliti v tako veličastno in lepo urejeno švicarsko državo, koliko bolj bo to mogoče nam, ki si niti po krvi, niti po jeziku, niti po kulturnih prilikah nismo preveč tuji. Švicar ljubi svojo državo in je pripravljen zanjo žrtvovati tudi življenje. Tako mora biti tudi vsak Jugoslovan pripravljen žrtvovati vse za svojo domovino. Vemo sicer, da so težave mlade države precejšnje, toda to ne sme niti najmanj ovirati naše ljubezni do nje.

Za idejo jugoslovanske države nas mora predvsem navduševati naša preteklost. Idejo naše države predstavljajo vrline naših velikih mož, ki se niso spodtkali na raznih razlikah, ki nas nekoliko ločijo, ampak so gledali nujnost skupnega sožitja. To so bili jugoslovanski duševni velikani: Krek, Strossmayer, kralj Peter in drugi. Borba za svobodo, ki so jo bili Srbi, Hrvati in Slovenci, je nagibala naše velike može preteklosti, da so gledali v močni jugoslovanski skupnosti rešitev in jamstvo za miren kulturni razvoj. Bili smo preje kakor tri šibe, ki jih posamezno vsak lahko prelomi. Trdno povezane skupaj ne prelomi nihče. Močni smo lahko samo

v lastni državi, ločeni ne bi pomenili mnogo. To so naši veliki predniki vedeli.

Zavedati se moramo nadalje, da živimo kot mejaši sosedov, ki so nam nekdanj gospodovali. Ti sosedje so še danes razmeroma zelo močni in jim na novo zrastle državna sila Jugoslavije ni po volji. Posebno še zato ne, ker vidijo in spoznajo, da ima naša mlada država vse pogoje, da se razvije, kakor je neki učenjak-tujec priznal, v velesilo. Naša življenjska potreba in jamstvo našega obstoja je, da premostimo z dobro voljo vse težave in ustvarimo trdno državno skupnost. Samo tako bodo naše meje varne.

Naš kmečki stan bo v naši državi, ki je pretežno kmečka država, igral važno vlogo. Zato pa mora biti v njem državljanska zavest močno razvita. Ne bi bilo zadosti, če bi bili državotvorni samo nekateri, meščani morda, treba je, da je tisti stan, ki je številčno najmočnejši, tudi najbolj državotvoren po svoji ljubezni do države. Zato pa mora preiti državljanska zavest kmečki mladini v meso in kri, postati njena last in ponos.

Dr. X.

Adam in Barica.

(Za kravico.)

Kmečki roman. — Spisal J. Š. Baar, prevedel X.

»Pa začnimo drugje!« se nasmeji eden onih, ki so Adama poslušali. »Adam, kdaj pa misliš kupiti kravico?«

»Na pomlad, stric, pa čim bolj zgodaj. Nekaj sena bo Barica še letos kupila, tudi slame mislim nekaj kupiti, potem pa bova februarja ali najpozneje marca kupila kravico.«

»To je pametno,« so govorili in hvalili vsi. »Ne izplača se kupovati sedaj hrane za kravo, takrat se bo pa zemlja že zdramila, na pomlad bo trave, pa paše v gozdu.«

Mirno je potekalo življenje v hodskega kraju. Posejali so, krompir so pospravili, žito pa, ki je bilo na skednjih, so sedaj mlatili.

Pokriti s širokimi klobuki, v platnenih mestnih oblekah, nekteri celo z uro in srebrno verižico v žepu, na kateri je visel srebrna bavarski tolar, so se ob Martinovem vračali skupaj s Pastušekom oni, ki so delali na Bavarskem. Bili so veseli in srečni.

Kmalu nato je pokril sneg hodske vasi. Uspavalo jih je zavetje hribov in gor, katerih vrhovi so jih varovali pred najhujšim vremenom. Ljudje so se poskrili v nizkih hišicah in sobah, kjer so skrbno zamašili vsako razpoko, da ne bi prišel mraz v sobo.

»Glej, da nam zime ne pustiš v sobo,« se je kregala Matuševička z vsakim, ki ni dosti hitro zaprl za seboj rosnih, s platnom obloženih in s slamo napoljenih vrat.

V tej hudji zimi so sedeli dan za dnevom v Matuševičevi koči, ki ni bila nič prezračena, ljudje okoli ognjišča in so se grel.

Barica je kakor nekdanj, ko je bila še dekle, pomagala Matuševički presti in česati perje. Tudi Adam se je tukaj udomačil. Pomagal je stricu Matuševiču pri vsem delu okoli hiše, ko so pa v peči drva dogorela, je brez besede šel po druge in jih metal v ogenj, da je bila zelena lončena peč vedno kakor žareča.

Kmalu po Novem letu je zima nekoliko ponehala. Nastal je lep sanik, ki je potegnil Adama in Matuševiča od peči. Šla sta s sanmi v gozd po brezove droge za ograjo, da poskusita vožnjo. In res, Adama ni bilo mogoče več odtrgati od šume. Vozil je drva za logarja, pa tudi za sebe je pripeljal vsak večer dober voz.

Zvečer se mu ni dalo nikamor iti, najraje je sedel z Barico v svoji hišici in se razgovarjal z njo. Adam je prav pridno žagal in tesal in gladil novo zibelko, ki jo je tudi poslikal z raznimi okraski. Barica pa je marljivo šivala: šivala je zglavnik in srajčko . . .

Pa tudi na kravico nista pozabila. Adam je izdolbel nov žleb, napravil nove jasli, popravil je pregrajo in naredil stolček za molžo.

Predno je bil z vsem tem gotov, kar je nameraval, je dobila Barica dete.

Bila je deklica in je dobila pri krstu od botre, tete Matuševičeve, goldinar v zglavnik, potem pa ime Anica.

»Sedaj pa še samo kravico,« je mislil pri sebi Adam, da bo sreča popolna.

— — —

Pomlad pride v hodski kraj vedno nekoliko pozno. Pozno pride, je pa zato lepša. Najlepše cvetje in najlepši duh hrani navadno za to dolino, za njene travnike in gozdove.

Tudi letošnja zima je minila. Zvončki so se prikazali, zelena trava je prodrla iz zemlje, kmetje so pustili iz hlevov črne in rdečkaste vole, lene kakor muhe, nevajene pomladanskega zraka, počasne in neokretne od dolgega počivanja. Vpregli so jih v voz in vozili z njimi zamo za poskus, toliko, da se jim malo utruji vrat in okrepijo noge, predno začnejo z rednim delom. In kakor prejšnja leta, so se tudi letos javili mnogi za delo in za pot na Bavarsko za kruhom.

Bilo je meseca aprila, drugi pondeljek po Veliki noči, ko je rano v jutro odšel Adam z Barico iz Postrškovega. Željno sta pričakovala današnjega dneva, ko je v Gdinju veliki letni živinski sejm, ki je daleč znan. Tje sta šla danes — po kravico. Adam ni hotel iti sam, ampak je neprestano nagovarjal Barico, naj gre tudi ona z njim. Ona se je dolgo branila zaradi otroka, nazadnje se je pa vendar odločila, da pojde. Prosila je sosedo, ki je skoro istočasno z njenim krstila, »da naj dá danes tudi njeni deklici prsa, drugikrat ji bo to vrnila«. Potem je šla.

»Štiri oči več vidijo,« je rekla sama pri sebi v opravičilo, »tudi jaz moram iti, Adama samega bi morda ogoľjufali.«

Prijetno je bilo gledati njuna obraza, ki sta se svetila sreče. Adam je že prenehal žalovati za materjo in je začel pomalem zopet kaditi. V tem kraju namreč moški v času žalosti ne kadijo. Danes je med potjo veselo kadil iz kratke pipice, pod pazduho je nosil dolgo leskovo palico, roke je vtaknil v žep svojega modrega platnenga suknjiča, noge v visokih škornjih so pa kar plesale pod njim.

Bilo je hladno. Sonce še ni vzšlo, in na ribnikih v dolini med Postrškovim in Grobnikom so se kakor na postelji leno valile modrikaste megle.

Skozi te megle sta hitela po stezi Adam in Barica na Planino, čez Planino pa na Dobro vodo. Tam sta nameravala nekoliko moliti, potem pa iti proti Domažalicam, od koder ni več daleč do Gdinja.

Hitela sta, Adamu se je zibala pipa sem in tja, tako, da je zdaj pa zdaj moral izvleči roko iz toplega žepa, prijeti pipo in jo djati iz enega kota ust v drugega, Barica je šla po ozki poti spredaj, tako, da ni videla moža, kako predevava pipo in ponosno gleda okrog. Oblečena je bila v svetešnje obleko. Z dopadenjem jo je gledal Adam, povedati ji je hotel to, pa vendar ni. Končno se je spomnil, da je oženjen in da ni več mladenič in da take »neumnosti« sme govoriti samo neoženjen mladenič. Toda čutil je tako močno toploto v sebi in v žilah, da je hotel vsaj nekaj spregovoriti z ženo in slišati njen glas . . . Barica je nosila na roki lepo spleteno torbico, obšito z vrvicami. Večkrat jo je odprla in pogledala v njo.

Ko je zopet enkrat pogledala v torbico, pravi Adam hudomušno.

»So še tam? So še notri ptičice, kaj?« Hitro je priskočil in se sklonil k ženi, stegnil vrat in pogledal v torbico. V njej ni bilo nič drugega kakor molitvenik njegove rajne matere, omotan z belim robčkom. Toda v tem molitveniku je bilo njuno imetje: deset čisto novih desetakov je bilo skritih v tej stari, od moljev že nekoliko razjedeni knjižici. Ležali so skrbno položeni med porumenelimi listi, na katerih so se videli sledovi prstov ob robu in v sredini. Ležali so tam kakor jih je Adam prinesel iz mesta, kjer je zamenjal bavarski denar. Dobil jih je dvanajst za dvajset mark, dva je izdal že v zimi, ko so bili krstniki, ko je moral plačati davek in občinske doklade ter kupiti nekaj obleke. Ostali so bili nedotaknjeni, stotak za kravico, po katero sta danes skupaj šla.

»Torej od sedaj naprej ne bomo več jedli nezabeljenega, kaj?« vpraša Adam in sline se mu naberejo v ustih.

»Seveda! Veš, da bom sedaj vse namazala, če bo le s čim. Vsako soboto bom naredila surovo maslo. Polovico pustim doma za nas, polovico bom pa prodala, da bo vsaj nekaj denarja pri hiši.«

»Kaj pa juha, Barica, juha? Boš djala v njo tudi kdaj mleka? Kaj? No, povej, Barica! Veš, vedno samo juha s kruhom, s krompirjem, prežgana, s kašo — koliko boljša bi bila, če bi bila mlečna.«

»Seveda. Moj Bog, sama se že veselim kislega mleka, surovega masla, rezancev v mleku in kolačev s sirom,« je naštevala Barica, kaj bo vse prišlo v bodoče na njihovo mizo.

Adamu se je pri tem ženinem naštevanju nabralo toliko slin, da jih je moral požirati.

»Tudi trdi sir bom naredila, tudi palačinke s sirom in polite z vrhnjem. Skrbela bom, da bo sir vedno pri hiši.«

»Žena, malo hitreje stopi!« je prigajal Adam nestrpno. »Morava priti pravočasno, da nam jih preveč prej ne pokupijo, midva pa dobiva, česar drugi nočejo.«

Oba sta zopet utihnila in pospešila korake. Samo nekaj časa sta prenesla to mučno tišino.

»Čuj, Adam,« oglasi se z blagim, negotovim glasom Barica, »ali bom smela našima kdaj nesti kak lonček mleka, kaj?«

»To se razume, kaj me sploh kaj takega vprašaš!« ji pritrdi Adam. »Samo, da najdeva dobro dojno kravico, ki bo dajala dosti mleka.«

»Morava dobro gledati na vime: tista, ki ima veliko vime, daje mnogo mleka.«

»Ni vedno tako. Povpraševal sem in stric Matuševič pravi: Ne glej na vime, ampak preštej ziske. Tista, ki jih ima pet mesto štirih, ta je nekaj vredna. Kupi jo takoj z zaprtimi očmi.«

»No, lepo se je pošalil s teboj! Pa naj bo kakorkoli, upam, da bova dobro kupila. Moj Bog, če samo pomislim, kako bom kravo dočila! Lastno kravo! Sedeti pri njej z molzno posodo med kolenama, stiskati v roki mehko, toplo vime, pri tem pa šumi mleko v molzno posodo in se peni.« Tako je govorila Barica in nekam omotena od te prihodnje sreče zapirala oči.

»Hahaha, kaj si neumna,« se nasmeji Adam, »to bomo preizkusili takoj na sejmu, da vidimo, kakšna je.«

Prišla sta mimo Petrovic. S snegom pokriti venec šumavskih gor se pokaže v jutranjem sijaju na obzorju. V soncu se je bliščal in belil sneg. Tedaj se spomni mlada žena žalostnega prizora iz Monakovega. Spomnila se je na zidanje v Monakovem . . . Vdrli so tamkaj v zemljo in kakor da bi našli v njej neko čarobno seme, so se začeli dvigati temelji in hiša je rastla — dan za dnem je bila višja. Ko je nekega dne Barica gledala iz vrha lestve naokoli, takrat so se ji nasmejale ravno take gore, spodaj modrikaste, na vrhu pa svetle kakor plamen, kakor da bi bilo tam samo čisto srebro. Bili so alpski ledeniki . . .

Na vse to so jo spomnile te oddaljene gore. Odtrgala je oči od njih in gledala pred se. Zagledala je pred seboj v dolini, kako se nad množico hiš, tovarn in domažličkih cerkev dviga kakor jambor na ladji beli okrogli zvonik dekanijske cerkve, zadi za njo se pa ponosno dviga stari grad s svojimi stolpi in ruševinami . . .

»Poglej, mesto se že vidi!« pravi Adam. »Zdaj sva na polovici pota. Poglej, tam peljejo neki ljudje živino, mogoče jo peljejo v Gdinjo!«

»Pojdiva k njim,« reče Barica. »Vsaj ne bova šla sama, razgovarjali se bomo, morda nama dajo oni kakšen nasvet.«

Krenila sta proti onim neznanim ljudem. Od veselja, da bosta imela kravico, sta čutila tako radost v duši, da sta v razgovoru z drugimi hotela dati vsemu temu duška.

»Kravo ženejo,« pravi Adam, ko sta prišla bliže in je dobro videl veliko, z mlekom napolnjeno vime.

»Lepa je tudi, kajne?« reče Barica in natančno gleda lepo, belo rdečkasto kravo.

»Res je lepa, pa na sejmu boš videla še lepše, samo čakaj, tam jih bo, da sama ne boš vedela, katero naj izbereš,« je miril Adam njeno navdušenje.

»Hvaljen Jezus! Bog z vami!« sta pozdravila neznance oba že od daleč.

»Bog daj!« odzdravi mož, ki je peljal kravo na verigi. Pri tem se ni niti ozrl. Samo njegova žena, ki je zadaj priganjala kravo, dvigne počasi svojo, v volneni robec zavito glavo, in se obrne proti Adamu in Barici.

(Dalje sledi.)

Slomšek in treznost.¹

Nihče ni tako dobro poznal duše slovenskega ljudstva, svetlih in temnih strani njegovega življenja, kakor Slomšek. Kot velik pedagog, ne samo mladine, marveč tudi odraslega ljudstva si je prizadeval celo življenje iztrebiti ali vsaj omiliti grde madeže na slovenskem značaju, na podlagi lepih lastnosti in božjih darov našega ljudstva pa izklesati lik

¹ Ref. na Treznostnem dnevu v Mariboru 27. septembra 1936.

popolnega človeka in dobrega kristjana, vrednega časne in večne sreče. Njegova ljudomilost in ljubezen do slovenskega ljudstva ga nikdar ni preslepila, da bi zapiral oči pred napakami svojih rojakov. Brez strahu za svojo popularnost je grajal in bičal, kar je bilo graje vredno.

Nekaj tednov pred smrtjo je v mariborski čitalnici imel govor o poglavitnih grehah slovenskega ljudstva in pripomnil, naj bi njegova graja ne bila zamera, marveč zdravilo. Med drugimi našimi napakami je posebej grajal slovensko potratnost, zapravljivost in pijanstvo. Potratnost: naši ljudje, če kaj imajo, se le preradi četrť leta gostijo, potem pa tri četrť leta stradajo. Pijanstvo: »Da Slovincem trta raste in rodi, deco z grozđjem, možake z vinom razveseljuje, je prav. Da pa ljudje vino pijejo, da na zadnje ne vedo, kam domu, je žalostno in grdo. — Kjer pa vinske kapljice ni, tam se žganje srka in slovenska kri zastruplja. Kaj pride iz pijanosti, vsakdanja izkušnja kaže: krvavi poboji, pravde, poživinjenost.« Kaj bi šele danes Slomšek rekel, ko bi prišel med nas in gledal žalostne zglede nezaslišane podivjanosti! Naj bi vendar očetovski opomini našega apostolskega škofa pri našem ljudstvu ne zadeli na zamero na zamero in gluha ušesa, ampak naj bi bili zdravilo!

— — —

Po končanih bogoslovnih študijah je škofijstvo poslalo mladega Slomška 1825 za kaplana na Bizeljsko. Tu je imel priliko opazati slovenske narodne grehe v pomnoženi meri. Versko in moralno življenje je bilo vsled jožefinske malomarnosti in površnosti čisto na tleh. Velika nevednost v verskih rečeh, z druge strani pa glupa praznovernost in globoka moralna propalost je kakor blatna povodenj zalila bizeljsko župnijo. Goreči Slomšek je skušal temu zlu priti v okom z vsemi dušnopastirskimi sredstvi: v spovednici, v šoli, na prižnici. Čisto pedagoško zamišljena je razvrstitev njegovih bizeljskih pridig, ki so skoraj vse ohranjene v rokopisu. Slomšek je jasno spoznal, da je eden glavnih virov verske mlačnosti in nemoralnosti v bizeljski župniji — nesrečno pijančevanje. V svojih pridigah se opetovano dotakne te pregrehe. A postopal je zelo modro. V vinorodnem kraju, kakor je Bizeljsko, in pri zastarelih razvadah bi ne bil nič dosegel, če bi se postavil na stališče radikalne abstinence. Žigosal je pa pijanstvo v vsej njegovi grdobiji. Za adventni čas 1825 je izbral za predmet svojim pridigam poglavitne krajevne pregrehe, ki so se posebno razbohotile v bizeljski župniji. Te pregrehe so bile: Pijančevanje in požrešnost, nečistovanje, jeza in sovraštvo, pa bahavost. Bizeljčani so bili takrat na glasu kot pijanci, nečistniki, pravdaši in bahači. Prvo adventno nedeljo je prišlo na vrsto pijančevanje, »med vsemi glavnimi grehi po mojih ovčicah posebno sega pijančevanje in požrešnost«. Povzamimo nekaj misli iz te pridige. Razdelil jo je v dva dela; v prvem delu je pokazal, kolika grdoba je pijanščina sama na sebi, v drugem, da je še veliko hujša v svojih nasledkih, ki jih za seboj vleče.

»Ljubeznivo vino je velika dobrota božja; ono žalostne oveseli, bolnike okrepeča, daje moč starim ljudem, ako se trezno pije. Piti ga brez mere je strup. — Uživaj ga, moj brat, moja sestra za svojo potrebo; ali stoj, nehaj, kadar tebi potreba več ni, ker takrat začneš grešiti. Ako čez potrebo piješ, le za kratek čas v sebe liješ, dokler te noge več ne nesejo, te pamet zapušča, morda tudi želodec več ne prenese, takrat se storiš dolžnega ne samo enega, ampak cele vrste grehov, ker v pijanosti lahko

vse božje zapovedi prelomiš.« O pijancu pravi: »Pijanec trati božje dare, je dobrotljivemu Bogu nehvaležen; on zapravlja svoje premoženje in tako sam sebi krade; zapravlja svoje zdravje, krati svoje življenje, je morilec samega sebe; na svoje domače pozabi, le družba prilizavcev mu je ljuba, ki ga hvalijo, dokler kaj ima, kadar nima nič, ga zapuste in zasmehujejo. — Kadar je vse požrl, postane najbolj lačen in žejen; skrb se vleče pred njim, siromaštvo hodi za njim. Če je trezen, je bolan, če je pijan, je živina. Božjo podobo sam na sebi taji.«

Navaja razne svetopisemske izreke in pa besede sv. Avguština, ki pravi: »Pijanščina je mati vseh pregreh, prižigavka vseh prestopkov, omotica možganov, hudo vreme jezika, huda burja za celo telo, zaprava čistosti, prostovoljno obnorenje, podiranje lepega vedenja, izgon poštenja, gnusoba življenja, izguba duše.«

Sama na sebi je pijanščina velika grdoba in hudoba, še grša je v svojih nasledkih. Tu vplete Slomšek v svoja izvajanja važen pedagoški moment: stari spartanski zakonodavec Likurg, hoteč obvarovati mladino pred pijanščino, je dal vpijaniti najbolj malopridne ljudi in jih potem pokazal mladini, češ, takšna grdoba so pijanci. V svojih pedagoških pridigah opetovano daje staršem in predstojnikom navodilo, naj nikar ne pustijo, da bi se otroci, če jim pride pred oči pijan človek, iz njega norčevali in šale zbijali, marveč naj jih ob takih prilikah opozorijo, kako žalostna in grda prikazen je pijan človek, naj se pijanstva vselej varujejo.

Slabe posledice pijančevanja se kažejo na telesu in na duši. Vsled pijančevanja telo slabi, kri se pokvari, želodec odpove, vodenika, kap, vnetje, prisad pri ranah radi slabe krvi pijančeve so posledki nezmernega pitja, ki »zdravje podira, smrt približuje«. Potem omenja neštevilne nesreče, ki se zgodijo v pijanosti. Veliko pijancev zmrzne, drugi se potopijo, za pijanca je dovolj mala mlaka, da se vtopi, mnogi se prevrnejo na vozovih, zanetijo požar, se v prepiru pokoljejo. Slomšek tudi zavrača izgovore, ki so že stari in se ponavljajo še dandanes; eden pravi: poznam več ljudi, ki ga pridno srkajo, pa čakajo visoko starost, so zdravi in krepki. — Nekaterim je Bog dal »jekleno truplo«, a to so izjeme, ki izginejo pred ogromnim številom tistih, ki so radi nezmernega pitja šli v prerani grob. Teža seveda pivci nočejo videti in vpoštevati. — Mnogi pijančki navidezno res dobro izgledajo, v resnici so pa v slabi koži, na videz rajajo, skrivaj pa stokajo, nagla smrt je mnogokrat njih konec. Tretji pravi: sem že tolikokrat bil pijan, pa se mi ni nič zgodilo, »Pijanec ima srečo«, je znan pregovor, s katerim se pivci tolažijo. Pa tudi to so izjeme; naj bi primerjali slučaje, kjer so pijani ljudje res imeli srečo, s slučaji, kjer so sebi ali drugim povzročili nesrečo, pa bi videli, koliko velja izrek: »Pijanec ima srečo!«

Še žalostnejše je krdelo pregreh, ki se vlečejo za pijancem. Slomšek našteje naslednje: pijanec je bahač, on je najbolj bogat, najbolj pameten, najbolj močen, najbolj lep. Iz baharije sledi kreg in prepir, poboji; pijanec je navadno grd klafač, lažnik, goljuf, krivoprisežnik, pohotni nečistnik, nezvesti mož svoje žene, zanikrni oče svojih otrok, pogosto samomorilec, zapravljevec svojega premoženja, nepokojen sosed, ničvreden državljan, poreden in slab kristjan. »Nesrečna dežela, nesrečen je kraj,« pravi, »kjer je dosti pijancev in pijank, tam je veliko bahačev in lažnivcev in zapravljevcev, poštenih mož, pridnih gospodarjev pa malo. Gorje župniji, kjer se veliko vina popije; tam je dosti prešestnikov, deviških deklet in fantov

pa malo; tamkaj prešerna nečistost uka, zasramovana čistost pa joka.« Ob koncu govora je vzkliknil: »Mojeга govorenja je konec; o da bi tudi pijanosti bil konec; da bi danes z božjo pomočjo odsekal prvo glavo sedmeroglavi peklenski zverini naglavnih grehov — pijančevanju!«

Ni samo enkrat — v adventnem času 1825 — mahnil Slomšek po tej pošasti, ampak ob vsaki priliki. Posebno je pretresljiva njegova pridiga, ki jo je imel osmo nedeljo po Binkoštih l. 1826, ko se citajo v evangeliju znane besede: »Daj račun od svojega hiševanja!« Govoril je o zapravljenosti, ki je največkrat v zvezi s pijančevanjem. V tej pridigi je prav nazorno pokazal, kako pogubno posega pijanščina v gospodarsko in družinsko življenje. »Kaj delaš ti, pijanec?« ogovarja pijance, »vse nedelje in praznike, pa še tudi delavne dni in noči po krčmah svoje grlo brez prenehanja zalivaš, svoja usta tlačiš, svojo mošnjo prazniš, dočim se tvoja žena in otroci vsi lačni okoli voglov pomikajo in gledajo na cesto, koder se bo njih oče privlekel, ne iz veselja do očeta, da bi jim kaj prinesel, ampak iz strahu, da se pravočasno poskrijejo in umaknejo njegovemu razsajanju in preklinjanju.« — »Oj vi zapravljeni črvi svojega premoženja,« ošteva dalje pijance, »kaj bode z vami, vprašam vas jaz, odgovorite mi: kdo vam je rekel tako nemarno zapravljeni premoženje?« Pa pijanci bi odgovorili: Mi delamo s svojim premoženjem, kar hočemo; to je naše, kdo nam more kaj? Slomšek odgovarja: »Posvetno blago, ki ga imate, ni vaše, ampak je last večnega Boga; on je najvišji gospodar, vi ste le hišniki njegovi, katerim je vse to izročil, vi pa ga s svojim pijančevanjem, nečistovanjem, igranjem malopridno zapravljate. Zapravljenost je huda pregreha proti Bogu same-mu, še hujša pa proti bližnjemu.« Staršem je dal Bog premoženje, ne da bi se z njim čez mero gostili, ampak da bi svoje otročiče lepo pošteno zredili, v vsem potrebnem nauku poučiti pustili; vaše premoženje je prav tako njihovo, in če jim ga zapravite, jih s tem očitno okradete. Koncem pridige je razkril gnusobo zapravljenega pijančevanja s konkretnim zgledom: Bil je kmetič, ki je imel malo posestvo, ki bi pa vendar zadostovalo za vzdrževanje njegove družinice. A možak je cele dneve in noči popival in igral po krčmah, dobra žena z malim otročičem je pa doma stradala. Nekoč je prodal neko stvar, pa še tisti večer zapil ves denar. Drugi dan je moral iti v vinograd delat, pa je naročil ženi, naj mu v vinograd prinese kosilo. Žena opoldne prinese pokrito košaro in jo postavi pred moža. Ves lačen se hitro vsede h košari in jo hlastno odkrije. Pa kako se prestraši, ko mesto tečne jedi in pijače zagleda v košari speče blede, kumerno dete. Molče in ves prestrašen pogleda ženo; iz njegovega obraza odseva vprašanje: Kaj to pomeni? Žena ga gleda naravnost v oči in molči. Končno se pa milo oglasi, in njen glas pretrese možu vse kosti. »Jej, jej!« reče žena. »Samo to dete si mi preskrbel, drugo pa vse zapil! Požri še svoje napol živo dete!« To je spekle lahkomišljenega zapravljenca. Skoči na noge, potem pade na kolena pred ženo in prosi odpuščanja ter obljubi se poboljšati. In držal je obljubo, postal je skrben, pošten mož in dober gospodar.

Kaj bi pa Slomšek rekel, ko bi danes stopil v naše hiše in družine? Njegovega kmetiča je pretresel pogled na nebojgleno dete. Dandanes je pa vse polno živinskih pijancev, katerih ne gane niti beda lastnih otrok. Je znan konkreten slučaj v našem Mariboru, ki, žal, ni osamljen. Mož-de-lavec, oče četvero otrok, je ob sobotah dobil lep zaslužek, pa ga je redno do pondeljka zapil do zadnje pare. Zlasti je tako delal ob velikih prazni-

kih, o Božiču in Veliki noči. Nekoč ga je tovariš posvaril, naj ne ravna tako, saj ima doma ženo in lačne otroke, pa se je odrezal: kaj pa mene otroci brigajo!

To je strahotno brezno, tu je rakova rana današnje družbe, tu je leglo barbarskega boljševizma. V soboto in nedeljo vse zapraviti, v ponedeljek pa bi si naj »delili«!

Mladi Slomšek kot kaplan na Bizeljskem je že popolnoma jasno videl vso neizmerno gorje, ki ga povzroča alkoholizem in versko-moralnem, družinskem, gospodarskem in ljudsko-higijeničnem oziru. Iz Bizeljskega so ga 1827 prestavili k Novi cerkvi, kjer je sicer tudi vinski kraj, a razmere so bile nekoliko boljše kakor na Bizeljskem.

Pa je tudi tu od časa do časa šibal pijančevanje. L. 1829 je prišel za spirituala v Celovec. Na Koroškem kajpak ni bilo vinogradov, a tu je imel priliko spoznati pošast pijančevanja v njegovi najgrši obliki — v žganjepitju, ki je bilo strašno razširjeno zlasti v industrijalnih krajih. Kot spiritual je svoje gojence opetovano opozarjal na pogubnost pijančevanja. Njegovo treznostno stremljenje se je znanprej osredotočilo zlasti proti žganjepitju.

Kakor je iz njegovih zapiskov razvidno, je tudi kot nadžupnik v Vuzenici govoril Vuzeničanom prav iste pridige, ki si jih je skrbno sestavil proti pijančevanju že na Bizeljskem. L. 1844 je Slomšek postal kanonik, 1846 pa škof lavantinski. Tudi v tem času nikakor ni pustil iz vida treznostnega vprašanja. V teh letih je tudi k nam prodrli velikanski pokret proti pijančevanju, ki je šel iz Irskega in Švedskega v nemške in poljske dežele, ker povsod se je bil alkoholizem strahotno razširil, zlasti žganjepitje. Prav Slomšek je bil tisti, ki je ta občeevropski treznostni pokret presadil na slovenska tla. L. 1846, še preden je postal škof, je začel izdajati »Drobtinice« in že v prvem letniku najdemo spis o treznosti, priporoča zlasti treznostno družbo sv. Janža Evangelista. Istega leta je pisal tudi kratke sestavke proti pijančevanju v ljubljanske Novice.

Ker se je v letih ne samo po Koroškem, marveč tudi po Štajerskem močno razpaslo žganjepitje, je Slomšek dal pobudo Felicijanu Globočniku, takrat župniku v Kotljah pri Slovenjgradcu, da je na podlagi nemške knjige Čokkejeve spisal poljudno knjižico pod naslovom »Čujte, čujte, kaj žganje dela«. Knjižica je izšla v Celovcu l. 1847, 1848 pa že v drugi izdaji. Teža leta je revolucija oplahnila skoraj vso Evropo in tudi naše dežele. Ob takih prilikah si povprečen človek razlaga prostost tako, da dá duška vsem svojim nizkotnim strastem in nagonom, zlasti ljudje udeležujejo svojo »prostost« v alkoholu, v spolnih izgredivih, v razsajanju in poškodovanju tuje lastnine. Tudi treznostno gibanje, ki se je prav lepo razvijalo, je močno trpelo leta 1848 in naslednja leta. Ljudje so kakor znoreli in so se hoteli naravnost vtopiti v žganju. Leto 1850 je bilo zelo slabo; prirastlo je malo kruha, pa tudi zelo malo vina. Oboje so skušali ljudje nadomestiti — z žganjem. S krvavečim srcem je gledal skrbni nadpastir Slomšek, kako njegovi Slovenci derejo v telesno in dušno pogubo, ker se vdajajo nesrečnemu pijančevanju, zlasti žganjepitju. Zopet je krepko povzdignil svoj glas in l. 1851 izdal poseben pastirski list zoper pijančevanje, posebno žganjepitje. S krepkimi in jasnimi besedami je orisal vse gorje, ki sledi iz pijančevanja, posebno žganjepitja. Z vidno ogorčenostjo, skoraj bi rekli nervoznostjo, udriha po žganjepitju, kar je celo umljivo; njegovo očetovsko

srce je hotelo svojemu ljudstvu vse dobro za čas in večnost, obenem pa je imel jasno spoznanje, da je alkoholizem, zlasti njega najslabša oblika — žganjepitje najhujši škodljivec ljudskega duševnega in gmotnega blagra.

— — —

Čas je, da končam. Kaj si naj povzamemo iz Slomšekovega treznostnega delovanja, ki sem ga v kratkih potezah očrtal? Prihodnje leto bo 90 let, kar je Slomšek zapisal v uvodu h knjižici »Čujte, čujte, kaj žganje dela!« tele besede: »Prijatelji, pomagajte! Strašen ogenj iz samega pekla domá po naših krajih sega. Ne prijema se streh ne sten, ampak ljudi. Ako se ne združimo, ta strašni ogenj pogasiti, nam hoče v kratkem naš zarod ugonobiti. — Žganje je ta ogenj.« Slomškov klic sega čez 90 let sem k nam! Prijatelji, pomagajte! To velja pred vsem tistim, ki jim je izročena skrb za dušno pastirstvo, vzgojo in zdravstvo našega ljudstva. Starejšemu rodu je znano, kako so v predvojnem času sovražniki našega ljudstva, zlasti na Koroškem in v Ptujju sistematično in namenoma zastrupljali z žganjem naše ljudstvo, da bi ga čim prej ugonobili. Povojne razmere so žganje podražile, a med našim ljudstvom se je zaredil nov strup, ki je največ kriv neštetih tolovajstev in nizkotnih zločinov, o katerih dan za dnem poroča časopisje. Ta strup je trta »šmarnica«, ki vsebuje nižje in hujše vrste alkohol, kakor navadno vino. Kjer bi lahko rastle prava vinska trta, dreveje ali rastlinje za živež, se bohota strupena šmarnica, češ, da »najbolj rodi«. V srcu našega ljudstva se je vgnezdil nepopisen pohlep po alkoholnih pijačah; vseeno je ubogemu človeku, če ima kruh ali ne, da ima le kaj piti. Proti temu radikalnemu zlu bi se naj po opominu Slomškovem združili v boj vsi resnični prijatelji ljudstva ter ga v cerkvi, v šoli, v društvih poučevali o škodljivosti nezmernega uživanja alkoholnih pijač. Pred vsem pa treba dobrega zgleda! Žalostno je, če kje baš inteligentni krogi dajejo glede treznosti najslabši zgled. — Slomšek sam ni bil strog abstinent, a bil je od mladih nog zelo zmeren. Tudi kot škof celo na vizitacijah se je zadovoljil z majhno merico navadnega namiznega vina, drugo boljše vino sploh ni smelo priti na mizo, dokler je bil on pri mizi. Na njegovo domačo mizo je prišlo drugo vino le ob posebno slovesnih prilikah, in sam ga je užil le toliko, da je izrekel običajno zdravico.

»Sprijeno ljudstvo se da porabiti za vse, samo za kaj dobrega ne,« je rekel Slomšek kratko pred svojo smrtjo. »Moja beseda je ostra,« pravi v pastirskem listu proti žganjepitju l. 1851, »pa vam povem, da je resnična.« Dolgo je tisti pastirski list zvenel ljudem po ušesih. Blagor našemu ljudstvu, ako bi se bilo glede pijančevanja držalo blagohotnih opominov svojega dobrega očeta Antona Martina! Kako vse drugače bi izgledalo v naših hišah in občinah dandanes! Novejši čas je vzplamtela v srcih našega ljudstva vroča želja, da bi naš Anton Martin kmalu bil povzdignjen na čast oltarjev, toda k temu so potrebni tudi gotovi predpogoji od strani ljudstva samega. Pijančevanje napravi iz ljudstva tolpo razuzdancev, slaboumnežev, tolovajev in enakih malopridnežev, tako ljudstvo ni vredno, da bi dobilo iz svoje srede svetnika.

Varujte se zapeljive pijače, to je opomin Slomšekov ob koncu pastirskega lista l. 1851! Ta opomin nam kliče Slomšek tudi iz svojega groba!

Dr. Fr. Kovačič.

Kristus kraljij!

V času, ko je konec poletnega čara, ko rož in cvetja več ni, ko se megla vlačí in sonce le medlo brlí, obhajamo praznik Kristusa Kralja.

Kako močno sliči letni čas naši dobi. Zbog brezsrčnega, okrutnega materializma je zbledel med nami ideal bogohotenega življenja. Bratstvo je samo beseda brez vsebine. O pravici se govori samo še v sodnih dvorinah, ko jo sodnik meri zločincem. V medsebojnih odnošajih, med ljudmi, ki bi si naj bili bratje, pa ni pravice, temveč vlada le pest močnejšega. Sila rodi silo. Zato brezobziren boj med onimi, ki se kopljejo v bogastvu, in med tistimi, ki imajo samo roke, ki bi rade delale, a dela ne dobijo. Liberalizem je sprostil v človeku vse slabe nagone, pognal je človeka proti človeku. Rodil je kapitalizem, ki je poteptal dostojanstvo človeka in ga izenačil stroju.

Kapitalizma nezakonsko dete je marksizem, odnosno najnovejši nestvor — komunizem. S hinavsko besedo je premamil množice. Govoreč o enakosti, demokraciji, o svetovnem miru, zlasti pa o kruhu in — zemeljskem raju, je skušal dobiti oblast in zaupanje. Kjer so bili ljudje neuki, kjer je bilo katolištvo in krščanstvo samo zunanja forma, so sledili boljševisškemu prividu.

Boljševiški raj občuti ne samo Rusija, temveč tudi Mehika, in prav danes v najhujši obliki katoliška Španija. Mesto obljubljenе enakosti, demokracije, miru in pa kruha, katerega so množice lačnih in ponižanih želele, povsod samo kri in ruševine. Delavec je v boljševiškem raju suženj. Z njegovo krvjo in žulji se hranijo tirani židovsko-kapitalističnega pokolenja. Mesto borbe za kruh in socialno pravičnost, vodi boljševizem roko v roki s svobodomiselstvom borbo proti Bogu. Boljševizem je vzel delavcu edino tolažbo v njegovi, često trpki usodi — Boga.

V takem razpoloženju, v srditi borbi med krščanstvom, katero zopet doživlja napoved Kristusa-Ustanovitelja: »Preganjali vas bodo in morili«, ter med pripadniki Antikrista, obhajamo praznik Kristusa Kralja.

Ni nam treba razmotrivati o temeljnem vzroku, ki je dovedel človeštvo do sedanjega trpkega položaja. Kakor nekđaj Judje in pismarji pred Pilatom, kriče tudi danes zapeljane in nahujskane množice: »Proč z njim, nočemo, da bi nam ta bil kralj!« Ne marajo Kristusa, nočejo ničesar slišati o Njegovi Cerkvi, ne o sredstvih, ki so v obilici na razpolago, in katera imajo moč celiti pekoče rane. Boljševizem ruši cerkve, španski rdeči miličniki streljajo na kip Kristusa, ruski boljševizem stavlja spomenike Satanu in Iškariotu.

Nazaj k Bogu! To je klic tisočerih, ki so spoznali, da so varani od onih, kateri so oznanjali raj brez Boga! Kristus mora kraljevati, to naj bo naš delovni program. V to smer naj bo uravnano tudi naše prosvetno delo. Katoliška prosveta je izvrstni pripomoček za širjenje kraljestva božjega na zemlji. Nasprotniki katoliške misli se šolajo v posebnih tečajih, da tem uspešneje širijo svoje protikrščanske nazore. Šole je treba tudi naši mladini, fantom in dekletom. Fantom še posebej, ker so prav ti poklicani, da v javnem življenju uveljavijo krščanska načela in to v zakonodaji, v vzgoji, v gospodarstvu, v delavnicah in tovarnah.

Praznik Kristusa Kralja, ko bomo sprejeli v srca evharističnega Boga, naj bo za nas, katoliške fante, glasen memento, da se temeljito pripravimo za svoje poslanstvo. Naša naloga je, ponesti Boga v javnost. Oznanjati

ga vsem onim, ki so ga zapeljani zapustili. Naš čas zahteva močnih osebnosti, zahteva odločnih, in če treba, tudi udarnih čet. Kakor je Juda Makabejec energično in udarno očistil sveto deželo ter razkropil sovražnike izvoljenega naroda, tako storimo tudi mi, katoliški fantje.

»Kristus kraljui, Kristus zmaguj, v hostiji sveti nam gospoduj!«, s tem geslom naj gre naša fantovska armada v strnjjenih vrstah v boj proti sovražnikom Kristusa Kralja, zlasti proti materialističnemu pojmovanju življenja, brezsrčnemu kapitalizmu, komunizmu in vsem onim, ki označajo raj na zemlji brez Boga!

M. G.

Edino katoliška Cerkev nas more rešiti pred povratkom barbarstva, pred povratkom živalske surovosti.

Doumergue.

Bodi značaj!

Človeku pač ne zadostuje,
če se samo izobrazuje;
predvsem ti vedno treba je,
da vladaš voljo in srce.

Tak' pridejo do sporazmua:
želje, volja, misli uma.
Tako postal značajen boš,
po letih mlad, po delu — mož.

Za opravljanje svoje dolžnosti,
nikar ne zahtevaj plačila!
Da bližnjemu lajšaš bridkosti,
skrb tvoja naj vedno bi bila.

Kar tvoj razum za prav spozna,
naj se po tem srce ravna.
A volja naj za tem stremi,
da stvar do konca izvrši.

Prestrašit ne daj se na poti poštenja,
ne z grožnjo, z omamo, ne s silo!
To delaj na poti življenja,
kar pamet pove in srce bo vodilo.

Plačilo najlepše, zavest ti naj bo,
da svojo dolžnost si opravil.
To vedi: če vsaki bi delal tako,
svet, velik bolnik, bi ozdravil.

Jađer Joško.

Bridkost.

Dež na drevje pada,
ki šumlja rahlo.
Dnevi topli, dnevi lepi,
kam le utonili so?

Z mokre veje kaplja pade,
kot da veja krvavi.
Tudi moja duša v boli,
onemoglo zaihti.

Mnogo solz kanilo
iz dekliških je oči...
Kaj, dekle, se je zgodilo?
Kaj oko se ti solzi?

J. T.

Fant, glej, da ostaneš fant!

Slovenski fant, tudi zate bo prišel čas, ko boš zapel: »Oj hišica očetova...« Poslavljal se boš od svojih staršev, sorodnikov in prijateljev. Vzel boš slovo od domačega kraja, cerkve in društva. Težko bo slovo, grenka ločitev.

Fant, čas službe v kadru bo zate čas preizkušenj in bojev. Ne plaši se, bodi junak, glej pogumno v bodočnost. Ni tako težka služba kralju in domovini; marsikateri si vse težje predstavlja. Toda pripravi se za to službo, dobro in temeljito pripravi.

Običaj slovenskega fanta rekruta je, da se napije, ko se poslavlja, ves teden prej poseda v gostilni in se tam pripravlja na slovo. Misli, da bo potem lažje slovo in ločitev, misli, da bo s pijačo dobil korajžo. Pri tem se pa toliko upijani, da se ne ve, ali je človek ali žival. Preklinja, razgraja, se prepira in navsezadnje se še stepe in pobije. Tako se postavi ne samo v domači fari, za to njegovo junaštvo zvedo tudi po širši naši domovini, čitajo po časopisih, kako so se postavili fantje v tej in tej fari. Namesto da gre zdrav v kasarno, ga peljejo ranjenega v bolnico, a druge tirajo v ječo.

Fantje, vi se morate posloviti s slovesom, ki bo dostojen zavednega slovenskega katoliškega fanta. Pripravite se za slovo, tako da ne bo samo vam v ponos, temveč tudi vašim staršem in vaši fari. Poslovite se s skupno udeležbo pri sveti maši in s skupnim sv. obhajilom. To vam bo najlepše nadomestilo za popivanje in pretepanje. Lepa slovenska narodna pesem vam bo lajšala slovo. To trezno in mirno slovo vam bo v ponos še v letih starosti.

Sedaj pa služba v kadru. Ako boš prišel pijan v svoj vojni okrug, si lahko siguren, da boš dobil s seboj v komando priporočilo. In ne boš imel potem miru ves čas službe. Ne smeš biti plašljiv, ne straši se ničesar. Kadar te bodo vprašali, odgovori kratko, jasno in glasno. Ne govori mnogo, a tisto, kar poveš, naj bo jedrnato.

Glavni steber v kadru ti bo vera. Pazi na njo, to ti je svetinja, ne sramuj se je. Na njo se boš opiral v viharju. Ne pozabi na molitev; vsak večer, predno greš spat, zmoli kratko molitvico. Videl boš, da ti bo veliko lažje v vseh nadelogah in težavah. Tu je rek na mestu: »Spomni se ti Boga, in Bog se bo spomnil tebe.« Mati ti bo stisnila pri slovesu v roko rožni venec. Nosi ga vedno s seboj. Priporočam ti pa, a s tem ne bom delal reklame: Zlata knjiga je molitvenik »Moj tovariš«. Veliko koristnih naukov boš našel v njem. Ta molitvenik si kupi, če le moreš, dobiš ga v vsaki knjigarni. Meni je rekel moj starejši prijatelj pri slovesu: »Fant, glej, da prideš kot fant nazaj!« Ta klic vam tudi jaz kličem. Pazite se pri izbiri prijatelja! Prišli boste z vseh strani skupaj, boste dobri in slabi. Dobro ga pretehtaj, predno skleneš z njim prijateljstvo. Mnogo se bo slabega govorilo in kvantalo. Izogni se takemu govorjenju.

Knjig in časopisov ne boš dobil dosti v roke, pa še to, kar boš dobil, bo prej slabo kot dobro. Poskusi za vsako ceno, da dobiš v roke svojega prijatelja »Naš dom«. Pri nas ga dobi eden, a čitamo ga vsi Slovenci. Poskusi, morda ga bodo tudi tebi

dovolili. Varuj se pa posebno rokopisov, ki bodo šli iz roke v roko!

Od početka ne boste imeli toliko svobode, ne boste smeli iz kasarne. Kot stari vojaki boste imeli več prostosti. Varujte se zakotnih kavarn in beznic. Kajti lahko je dobiti bolezen, a ne da se ozdraviti. Lahko te stori celo življenje nesrečnega.

Napadali vas bodo, da ste z dežele, da ste seljaki. Očitati vam bodo, da še verujete duhovnikom. Na ta zabavljanja je najbolje, da molčite. Mislite si vi svojo, a njim pustite njihovo mišljenje.

Imel bi ti še mnogo povedati, toda nisem vaje pisave. Imel boš tudi nauke od matere in očeta; gotovo vam bo tudi domači g. župnik spregovoril kako poslovilno besedo in vam dal potrebne nauke. Držite se jih, ravnajte se po njih, da boste častno vršili službo kralju in domovini. Ako se boste tako vedli, boste lahko, ko boste prišli spet domov, z mirno vestjo pogledali materi v oči, dali očetu roko. Lahko boste rekli: »Šel sem kot fant, vrnil sem se kot fant.« Naj vam ne bo vojaščina v pogubo, temveč šola za bodoče življenje. Vam želim sreče in blagoslova v službi in srečno vrnitev nazaj na svoj dom v krogu svojih dragih. Vas pozdravljam in vam kličem: Bog živil
Palir Ivan, vojak.

Fantje živahnej!

Naša organizacija nam nudi mnogo ugodnosti za podrobno delovanje med fanti. Nalaga nam tudi težko breme in odgovornost za bodočnost. Narod je odvisen od nas, ker mi smo graditelji narodne bodočnosti in sreče, mi se moramo boriti proti komunizmu, ki je svetovna nevarnost, ki hoče prodreti tudi v vsako samotno in zapuščenno vas, zajeti hoče naš mladi rod in ga osvojiti in vzgojiti za protiversko propagando proti Kristusu, Cerkvi in duhovniku. Mi fantje smo poklicani v naših vaseh, da sejemo seme verske gorečnosti, vdanosti, vztrajnosti in sloge med našim mladim rodом. Ščititi in zagovarjati moramo naše pravice in načela v prosvetnem, gospodarskem in kulturnem oziru. Naše vrste moramo izpopolniti, plevel energično odstraniti in zbrati v našo skupno družino vzorne, vztrajne in poštene fante, ki bodo sposobni za skupen nastop. Nervoznost povsod narašča, povsod bo treba junaškega nastopa in volje, da ustavimo tisto bližajočo se nevarnost, v katero s strahom zre ves svet in se pripravlja v obrambo pred tem sovražnikom. Mi fantje, ki imamo dobro in pošteno organizacijo, ki je naše vzgajališče in zavetje, stopimo na branik z živahnejšo voljo in trdnim namenom. Živahneje se moramo gibati, naše vrste utrditi in usposobiti za častno borbo. Naše delo bi naj vsadilo seme narodne

bodočnosti in rodilo obilo sadu. Dolžni smo delati na to, da bo naš poznejši rod užival sad svojih pradedov in nas hvalil in spoštoval kakor mi naše pokojne vzgo-

jitelje in voditelje. Fantje! Skupno na delo za blagor Cerkve, naroda in njega bodočnosti in sreče! Bog živi!

Rajh Joško, Sv. Ana v Sl. gor.

IZ FANTOVSTVA

Zadnja nedelja v oktobru je praznik Kristusa Kralja. To je naš fantovski praznik. Naj bo ta dan — dan obljube naših fantov: Vedno in dosledno zvesti Kristusu Kralju. Naj ta dan, bolj kot druge dni zveni v sedanji napol poganski svet: Kristuj kraljuj, Kristus zmaguj, v hostiji sveti nam gospoduj. Naš fantovski praznik obhajajte v tem smislu cerkveno in izven-cerkveno.

Odsekovni sveti. Že v zadnji številki »Našega doma« smo vas opozorili na odsekovne svete (občne zборе), ki se naj brezizjemno vršijo v oktobru. Odseki, ki še odsekovnega sveta niso javili okrožju, odnosno Vodstvu fantovskih odsekov v Mariboru, naj to takoj storijo. Javite nam takoj novoizvoljene odbore s točnimi naslovi.

Okrožni sveti. Takoj po izvršenih odsekovnih svetih (v oktobru), se bodo vršili okrožni sveti. Vršili se bodo predvidoma v nedeljah dne 8., 15. in 22. novembra. Okrožne svete tvorijo okrožni odborniki in po dva zastopnika od vsakega odseka. Odseki na sedežih okrožij (Konjice, Ptuj, Ormož, Sv. Benedikt, Prevalje, Ljutomer, Celje, Vojnik, Braslovče, Gornji grad, Šoštanj, Šmarje, Sv. Križ pri Rogiški Slatini) naj že danes razmišljajo, koča bodo predlagali v okrožni odbor. Velja tudi tu: Le resne, delavoljne in sposobne ljudi, ki bodo energično in iniciativno posegli v delovanje odsekov, v okrožne odbore. Če bodo okrožni odbori na mestu, bodo delali tudi podrejeni odseki.

Nabavite si poslovne knjige. Vsak odsek mora imeti: Vložni zapisnik, sejni zapisnik, zapisnik fantovskih sestankov, kroniko, članski zapisnik in blagajniško knjigo. Vse to dobite v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Ker se bodo izvedle poslovne revizije, je potrebno, da si te knjige takoj nabavite, da bo vaše poslovanje v redu.

Tedenski fantovski sestanki. Tekom poletja so se vršili sestanki bolj poredko, morda mesečno samo enkrat. Od oktobra naprej se naj vrše tedensko. Tekmovalna tvarina in vsa prosvetna snov bo izšla tekom oktobra.

Razmišljajte, kako boste razširili v vašem kraju »Naš dom«.

Okrožni izlet mariborskega okrožja k Sv. Arehu na Pohorje. V nedeljo, 6. septembra je mariborsko Slomšekovo okrožje organiziralo prvi delni okrožni izlet k Sv. Arehu. Pa slabo vreme, ki se je že od ranega jutra kisalo ter se pretvorilo v pravcati naliv, je odvrnilo številne fante, ki bi brezdvoma prišli. Toda kljub temu so se zbrali zastopniki posameznih odsekov iz najbližje mariborske okolice in iz Maribora pri Sv. Arehu. Sv. mašo je opravil frančiškan p. Tarcizij Toš. Po maši pa, ko je začelo liti, je bil prijateljski sestanek v Mariborski koči, kjer je okrožni podpredsednik Geratič govoril o sovražnikih slovenske in katoliške skupnosti.

Živahno gibanje fantovskih odsekov v okolici Maribora. Mariborsko Slomšekovo okrožje je začelo letošnio sezono s polnim zamahom. — Na okrožnem svetu v nedeljo, dne 4. oktobra je bil izvoljen nov odbor, ki je začel intenzivno z delom. — Začel je izdajati svoje lastno glasilo »Okrožni vestnik«. Izvedel bo tekom novembra poslovni tečaj. Izvršili se bodo obiski vseh odsekov. V Mariboru samem delujejo trije fantovski odseki: v stolni župniji, pri frančiškanih in v Studencih. Tudi odsek v Kamnici dela resno in smotreno.

Prisrčna fantovska slavnost v Ljubici.

Slomšekovo fantovsko okrožje je v nedeljo, dne 20. septembra organiziralo delni okrožni izlet k Materi božji na Ljubico. Idiličen hribček je ta dan zaživel v vsej svoji pestrosti in fantovski razgibanosti. Godba kat. prosvetnega društva iz Konjic je dvigala slovesno razpoloženje, zlasti ko je zopet zadonela svobodno naša najlepša pesem »Dvignite...« Preko 350 fantov se je zbralo okrog Marijinega oltarja. Zastopani sta bili dekaniji Slov. Bistrice in Konjice. Sv. mašo in pridigo je imel poljčanski kaplan g. France Petančič. V lepem cerkvenem govoru je položil zbranim fantom na srce, da se trdno oklenejo križa in odločno branijo krščanska

načela. Med mašo so fantje peli pesmi, ki so se udomačile od evharističnega kongresa. — Po maši so se zbrali fantje in možje k zborovanju, katerega je vodil tov. Zorko iz Poljčan. Zastopnik Vodstva fantovskih odsekov, Mirko Geratič, je v jedrnatih, mestoma zelo udarnih izjavah orisal pogubonosno delo komunizma in takozvane »ljudske fronte«, kot plod židovskega masonstva, ki roko v roki s komunizmom hoče zasejati razdor in izriniti vsako sled krščanstva iz javnega in končno tudi iz zasebnega življenja. — Drugi govornik Jaroš Kikelj iz Maribora je govoril

o Slomšek kot vzoru slovenske mladine. Viharni aplavz in odobravanje je žel, ko je govoril o krščanski vzgoji mladine in naglasil zahtevo slovenskih fantov po lastni telovadni organizaciji. Pristrčne pozdravne in bodrilne besede je spregovoril tudi konjiški arhidijakon Franc Tovornik. Od fantov so še govorili: Sagadin iz Makol, Šibanc iz Konjic, Goričan iz Slov. Bistrice in France Šproger iz Laporja. Dal Bog, da bi se poznali tudi vidni sadovi fantovskega navdušenja, ki je ta dan zajelo stotine src slovenskih fantov.

Osebnost režiserja.

Za režiserja ni vsak. Tisti, ki hoče druge voditi, mora imeti nek ugled in vpliv na ostale. Navadno se itak dober režiser izmed igralcev sam prerije na površje in si privzame pravico režirati. Paziti pa mora, da bodo njegov nastop, njegovo vedenje, njegove zahteve take, da bo imel uspeh, da ne bo morda igralske družine razpršil in tako oviral dela in onemogočil uspeha.

Važen je režiserjev nastop in njegov odnos do igralcev. So režiserji, ki mislijo, da se uspeh doseže s kričanjem. Kričijo, vlačijo igralce sem in tje, dirjajo po odru, mečejo knjige po tleh in še marsikaj drugega. S tem spravijo v vaje neko zbeganost in ne dosežejo ničesar. Režiser naj bo vljuden, naj potrpi, četudi bi moral še tolikokrat poudarjati eno in isto. Plemenit in umerjen nastop režiserja bo vplival na igralce in bodo veliko bolj zbrano in voljno sledili. Potrebuje torej veliko mero potrpežljivosti. Od nastopa režiserja je največ odvisno, koliko mu igralci potem zapajo.

Režiser mora paziti, da bo njegov odnos do vseh igralcev enak. Ni prav, če je z enim ljubezniv, z drugim osoren. Res je, da vsi ljudje niso enako simpatični, vendar mora zrel človek znati to zatajiti v sebi. Režiser bo torej z vsakim ravnal milo, pa tudi enako resno in ostro. Napačno ravnajo režiserji, ki se nekaterim bojijo povedati napake, ki jih pri vajah naredijo, pri drugih pa napake morda surovo pretiravajo. Že pri razdeljevanju vlog mora režiser paziti, da ne bo zbudil ne-

zadovoljstva s samim seboj s tem, da neprimerno razdeli vloge.

Zavedajte se, da je polovico uspeha že v primernem nastopu režiserja. Od razdelitve vlog pa do zadnje vaje pred igro, pa še pri predstavi sami! Zato, režiserji, pregledajte nekoliko svojo notranjost in se navadite gledati ne samo igralcev, ampak tudi samega sebe!

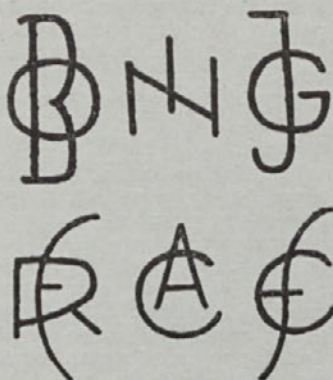
Janez Jalen: **Grobovi**. Našim ljudskim odrom je nekaj Jalenovih dramatičnih del že znanih. Napisal je drame »Dom«, »Srenja« in »Bratje«. Zadnji čas je napisal novo igro »Grobovi«. Napisal jo je z namenom, da bi jo igrali naši odri za praznik Vseh svetnikov. Do sedaj so naši odri v tem času igrali večinoma staro igro »Mlinar in njegova hči«. Jalen nam je dal dober nadomestek za to igro s svojimi »Grobovi«. Knjigo so ocenili dobro in jo priporočamo našim odrom, da jo za Vse svete igrajo, pa še tudi v novembru. Kdor kupi pet izvodov, je za tri leta prost tantijem. Knjiga se naroča pri pisatelju: Janez Jalen, Ljubljana-Vič.

Tantijeme iger Našega doma. Ponovno opozorimo naše ljudske odre, da ne more takozvana Autorska centrala v Ljubljani zahtevati nikakih tantijem za prireditve iger, ki so izšle v »Našem domu«. Vse lastninske pravice ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. V slučaju, da vas za prireditve imenovanih iger kdo tirja za kakšne odstotke, pošljite dotični dopis, oziroma račun Tiskarni sv. Cirila, ki bo zadevo uredila.

Monogram.

(L. Sotošek; 20 točk.)

Fizionomična uganka.

(Golnar Fr.; 20 točk.)

Dva, ki bosta izžrebana, dobita nagrado. Rešitev je poslati do 28. oktobra na: Ugankarski striček »Našega doma«, Maribor, Koroška c. 1.

Rešitev ugank v septemberski številki »Našega doma«.

1. Grb: Rod stari hira, gine, bodočnost je mladine.
2. Kvadrat: Navada, Matija, košara, predal, Izidor, ekonom. — Naš dom.
3. Vremenska napoved: Veliko bliska, malo groma.
4. Crkavnica: Gnilemu mesu tudi sol ne pomore.
5. Križ: Kopitar — Stritar.
6. Skrit pregovor: Kar mladost prinese, starosti natrese.
7. Naš dom: Dober list, dober tovariš.

Prav so rešili: Novak Jože (7), Franc Sodja (5), Anton Cesar (5), Jožef

Mlakar (5), Jožef Sodja (5), Urša iz »Zaplota« (4), Jug Franjo (6), Nace Čeh (7), Pečnik Angela (5), Joško Makoter (2), Franc iz Cezanjev (4), »Mariborski firbeci« (7), Verjāk Jovan (7), Tomaž Standeker (6), Jože iz Loške ulice (5), Maks Osojnik (5), Josip Enci (5).

Izžrebana sta bila: Franc Sodja, Jereka 2, p. Boh. Bistrica in Nace Čeh, Cogetinci, p. Sv. Anton v Slov. goricah.

Mojim ugankarjem in ugankaricam. »Urša iz Zaplota«: »Tristo milijonkrat kosmatih medvedov«, tako je rentačil te dni Onegov Jože. Še vse hujše sem rentačil jaz, Ugankarski striček, ko sem dobil Tvojo kartico — brez znamke. Moral sem plačati kazen. Ker sem pa okrog zadnjega v mesecu suh kot poper, sem moral najeti posojilo. Oblezel sem vse naše banke in posojilnice pa sem dobil, reci in piši — nič. V zadregi sem se zatekel k finančnemu ministru v — Afriko-Papriko. Moral sem zastaviti svojo sivo brado in še svoj starodavni uredniški koš, da sem dobil posojilo, s katerim sem poravnal svoj »puf«. Vidiš, take skrbi in sitnosti si mi naredila Ti, Urša uršasta iz Zaplota. — N a c e: Čeprav me muči revmatizem, sem skočil 100 klastrov visoko, ko sem zagledal Tvoje slavno ime. Stotavžentkrat sem mislil na Tebe in Tvojo fabriko, Ali se ti ni nič kolcalo? Veš kaj, napraviva pogodbo. Ti mi pošiljaj svoje proizvode, jaz pa bom širil Tvoje slavno ime. Ni šment, da boš v družbi Ugankarskega strička postal slaven — še bolj kot Neguš v Abesiniji. — S o d j a: Tvoj opomin je šel globoko v srce g. Žreba. Hoteli so se Ti prikupiti, zato so Ti milostljivo naklonili darilo. Sicer pa so bili hudo užaljeni, ko so brali Tvojo lekcijo, zlasti, ker si pisal, »da gre staremu na otroško«. Veš, g. Žreb hočejo veljati kljub svoji starosti še za »ta mladega«. Dokaz je dejstvo, da še g. Žreb vedno rajši škilijo po »ta mladem dekliskem svetu«, kakor pa po »starih škatljah«... — M a k o t e r: Tvojo ponudbo za moj novi ugankarski koš sprejemem. Ko pridem v Prlekijo — najbrž na tepežni dan — te bom v zahvalo s frišnimi vrbovimi šibami natepel. Tvoje zadnje pismo, odnosno rešitev ugank, je prišlo za štiri dni prepozno. Drugič pošlji malo prej. — Je kaj novega po svetu? O, pa še koliko! Moj Radion mi prinese na uho vedno kaj takega, kar zanima tudi širšo javnost. Tako na primer: JNS je dobila novo himno. Glasi se pa takole: »Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo!« — Nek učenjak je te dni pogruntal, da bo 25. oktobra sodnji dan. Ugankarski striček se je informiral na merodajnem mestu, pa je izvedel, da bo 25. oktobra res sodnji dan, toda samo za JNS, mačkovce in tiste, ki vedrijo pod rdečo marelo »ljudske fronte«.

— V letošnji jeseni se nam obeta zgodnji mraz s številnimi viharji. Da je to res, sklepa Ugankarski striček iz tega, ker se je razna framasonsko pobarvana golazen čifutske pasme ter rdečega perja poskrila v svoja gnezda; prvi jesenski mraz je šel

tej dvonogi in rogati živali tako na živce, da »špila« vse mogoče barve. Trenutno je rdeča barva najbolj v modi, to pa radi tega, ker se hočejo dopasti španski krvavi žlahti. — Vsem: Prirčne ugankarske pozdrave!

Kmevska mladina.

Naš kmet in njegov delavec. Povojni čas je sprožil tudi v naši vasi razna socialna vprašanja. Odnos kmeta-posestnika do svojega viničarja, do delavca-dninarja išče pravilne rešitve. Imamo viničarsko organizacijo in tudi po drugih vaških delavcih sega krog ljudi, da jih vključi v neko organizacijo, ki se bo borila za njihove pravice. Prepričani smo, da ne bo pretiravala in sejala mržnje do gospodarjev. — Treba je pa tudi kmetu, kmečki mladini, da spozna svoje dolžnosti, ki jih ima do viničarja in delavca. Če tega ne bo, potem bi bil kmet sam kriv, če nastane napeto razmerje med njim in njegovim viničarjem, oziroma delavcem. Res je sicer, da so po veliki večini naši kmečki gospodarji prav razumeli svoje dolžnosti do delavca in so mu dali, kar so mu dali mogli. Naj bi tako

delali vsi, da ostanejo nekakšne družinske vezi med gospodarjem in njegovim delavcem. Čemu naj pride v našo mirno kmečko vas razdor in sovraštvo? Na drugi strani pa je treba seveda poudarjati, da mora tudi viničar in delavec razumeti svoje dolžnosti. Saj je že A. M. Slomšek v enem svojih pastirskih listov grajal tudi napake viničarjev poleg napak drugih stanov. Obojestranska dobra volja in bratrska skupnost bo premostila vse težave in ne bo motila mirnega sožitja. — Kmečka mladina, vedi torej, da ima naša vas tudi ta socialni problem — premostitev težav, ki so v odnosu gospodarja do viničarja in delavca. Skušaj najti tukaj pravi odnos, da bo tvoja dobrota poplačana s pridnostjo in vestnostjo od druge strani. L. J.

VSAK

SLOVENSKI GOSPODAR

ZAVARUJE SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE

EDINO LE PRI

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI

V LJUBLJANI

ZAVARUJE: POŽAR — VLOM — NEZGODE

KASKO — JAMSTVO — STEKLO

ZVONOVE — ŽIVLJENJE

KARITAS

Podruž. Celje: Palača Ljudske posojilnice

Glavno zastopstvo: Maribor, Loška ul. 10

Krajevni zastopniki v vsaki fari